

Қазіргі сабақтың талаптары мен басымдықтары

***Кульмаганбетова Гульзат Ормановна
№32 ЖОББМ КММ***

Қазақстанда білім беруді дамытудың 2011-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру кезеңі педагогикалық қоғамдастықтың алдына бірқатар маңызды мәселелер қояды, олардың бірі, менің ойымша, өте маңызды. Атап айтқанда, қазіргі білім беру процесі, заманауи сабақ дегеніміз не, оған қойылатын негізгі талаптар қандай болуы керек және басымдықтар не нәрсеге бағытталуы керек.

Білім беру процесі білім беру жүйесіндегі негізгі болып табылады және оның негізгі нәтижесі-оқушының білімі. Бұл процесте жетекші рөлді мектеп сабағы алады. Сабақ туралы көптеген кітаптар, Мақалалар, Диссертациялар жазылды. Уақыт өте келе білім берудің мақсаттары мен мазмұны өзгереді, оқытудың жаңа құралдары мен технологиялары пайда болады, бірақ қандай реформалар болмасын, сабақ оқытудың мәңгілік және негізгі нысаны болып қала береді. Онда дәстүрлі және заманауи мектеп тұрды. Сабақ тек негізгі ғана емес, сонымен қатар қазіргі білім берудің жалғыз формасы болып қала береді. Әрбір оқушы өзінің оқу жылдарында 10 000-ға жуық сабаққа қатысады. Оған барлық Оқу уақытының кемінде 98% бөлінеді. Сабақтың уақытша кеңістігі нені қамтуы керек, мұғалім өзіне қандай мақсаттар қоюы керек және қандай міндеттерді шешуі керек?

Мұғалімдер сабақ өзгере алмайтынын түсінеді. Бұл бірқатар факторларға әсер ететін объективті процесс. Атап айтқанда:

1. Жаңа білім беру стандарттары және олардың негізінде жаңартылған бағдарламалар мен оқулықтар пайда болды. Әрине, олар оқыту нысандарын жетілдіруді талап етеді.
2. Бейіналды және бейіндік оқытуға көшу. Дамудың бұл бағыты қазіргі сабаққа жаңа міндеттер қояды.
3. Ақпараттық технологияларды енгізу. Білім беруді ақпараттандыру қазіргі сабаққа айтарлықтай әсер етеді.
4. Ұлттық бірыңғай тестілеуді ұйымдастыру сабақтың мазмұнына, оқушылардың білім жетістіктерін бағалауға өз талаптарын қояды.

Сондықтан сабақ сөздің кең мағынасында заманауи болуы керек. Қазіргі сабақ туралы айта отырып, ең бастысы — оның қазіргі заманғы жағдайы, ең алдымен, қоғамның, мемлекеттің, әлемнің, ғылымның және адам өмірінің барлық салаларымен байланысты. Қазіргі сабақ-бұл баланың, оның ата-анасының, қоғамның, мемлекеттің мүдделеріне тікелей байланысты тиімді сабақ. Сонымен қатар, егер сабақ заманауи болса, онда ол міндетті түрде болашаққа негіз қалайды, баланы өзгертін қоғамдағы өмірге дайындайды.

"Қазіргі сабақ, ол қандай? Демократиялық. Балалар өз пікірлерін айтуға қорықпайтын жерде, сабақ мұғалім мен оқушыға ыңғайлы болатын жаңалықтардан Қорықпайды". (Ольга Г.)

"Менің ойымша, Заманауи сабақ Ең алдымен өзекті және қызықты болуы керек. Мұғалім жаңа технологияларды қолдануы керек, компьютерді жақсы меңгеруі керек. Денсаулық сақтау технологиялары туралы да ұмытпауымыз керек. Сабақтың сәттілігі көбінесе мұғалімнің кәсіби және жеке қасиеттеріне байланысты. Мұғалім мен оқушы-біртұтас, Бірге оқимыз, бір — бірімізге көмектесеміз, мұғалімнің рөлі-бағыт беру, бақылау". (Жанайдар У.)

"Сабақ шығармашылық болуы керек, оқушылардың өзін-өзі жүзеге асыруына, олардың шығармашылық әлеуетіне деген сұранысына ықпал етуі керек. Сабақта балалар таңдау жағдайында саналы түрде әрекет етуі керек, стандартты емес жағдайда шешім қабылдауы керек. Осы сәттердің барлығы қазіргі сабақта болуы керек. Қазіргі сабақ жасаушы мен жасаушыны тәрбиелеуі керек!"(Сергей Ш.)

Сабақ аясында оқушы өзінің маңыздылығын түсініп, өмірлік құндылықтар мен басымдықтарды анықтай алады. Қазіргі сабақ-бұл мұғалім баланың жеке басын дамыту, оның белсенді ақыл-ойының өсуі, білімді терең және мағыналы игеру, адамгершілік негіздерін қалыптастыру үшін барлық мүмкіндіктерді шебер қолдануы керек кезең.

Қазіргі сабақ-мұғалімнің шынайы шығармашылығының кезеңі. Әрине, ол ақпаратқа толы болуы керек, әр түрлі жұмыс түрлерін қамтуы керек, бірақ сонымен бірге әр оқушының қабылдау деңгейіне сәйкес келуі керек және оның басты ерекшелігі — әр оқушы оқу процесінің белсенді қатысушысы болуы керек.

Қазіргі заманғы ғалымдардың пікіріне сүйене отырып, қазіргі сабақты стандарттан ерекшелетін кейбір критерийлерді анықтауға болады. Қазіргі сабақ қазіргі қоғамның талаптарына сәйкес келетін қасиеттердің дамуын қамтамасыз етуі керек, баланың ересек өмірге белсенді енуіне мүмкіндік беруі керек. Біріншіден, бұл оқушының өзін-өзі тану сабағы. Студент тек оқу материалын оқып қана қоймай, қажет. Ол ең алдымен өзінің барлық әлеуетін іске қосып, қабілеттерін анықтап, дамытуы керек.

Бүгінгі таңда білім берудің жаңа мазмұны сабаққа айтарлықтай әсер етеді: ауыспалы білім беру бағдарламалары, оқулықтардың жаңа буыны, жұмыс дәптерлері, әртүрлі дидактикалық материалдар сабақты қызықты, жарқын, қанық етуге мүмкіндік береді.

Айта кету керек, қазіргі әлем — бұл ақпарат әлемі. Сондықтан қазіргі сабақ оқушыға пәннен жоғары болуға, Мета-пәнге мүмкіндік беруі керек. Әрбір оқу пәнінің, тақырыптың, іргелі білім беру объектісінің артында оның негізгі негіздері жатыр. Бұл сан немесе белгі ұғымдары, әлемнің немесе адамның пайда болу проблемалары, "алтын қатынас" түрінің пропорциялары немесе заңдылықтары, принциптер, мысалы, микро және макрокосмостың сәйкестігі болуы мүмкін. Пәнді зерттей отырып, сіз әрқашан студенттерге әрі қарай қарап, олардың білімін бастапқы ойларға бағыттауыңыз керек. Зерттелетін пәннің Мета-пәндік негіздеріне ену арқылы сабақ оқушыға болып жатқан оқиғалардың тамырларын көруге, оқытылатын пәндер туралы тұтас білім мен түсінік қалыптастыруға, оның болмысының негізгі мәселелеріне жеке көзқарасын анықтауға көмектеседі [2]

Бар жетістіктерге, оқушы мен мұғалімнің іс-әрекетіндегі проблемаларға әр түрлі көзқарас қажет. Бұл, ең алдымен, эмоционалды жағдайды, іс-әрекеттегі сәттілік пен қиындықтарды, белгілі бір іс-әрекетте қолданылатын құралдар мен құралдарды, сабақтағы проблемалық жағдайларды шешудің қиындықтары мен тәсілдерін терең талдау. Мұғалімнің рефлексиялық ұстанымы туралы мәселені аша отырып, оқу сабағының мақсаттарға, міндеттерге және қол жеткізілген нәтижелерге сәйкестігін бағалау дағдысын қалыптастыруға назар аудару керек, сауатты рефлексия мұғалімге келесі сабаққа арналған оқу процесінің жаңа Стратегияларын жасауға мүмкіндік береді.

Қазіргі сабақ туралы айтатын болсақ, оның мәдениеті туралы мәселені де қозғау керек, оған ең алдымен мұғалімнің шеберлігінің жоғары деңгейі, студенттерге өз уақытының деңгейіне сәйкес келетін және болашаққа қорытынды жасауға мүмкіндік беретін нұсқаулық беру мүмкіндігі кіреді. Оқушыларда олардың жеке басының жақсы жақтарын дамыту, оларға болашақ жетістікке сенімділік беру, мақсат қоюға үйрету және әрқашан өзін — өзі жетілдіруге тырысу-бұл қазіргі сабақ пен шынайы білімнің басты мақсаты.

Әдебиет:

1. "Назарбаев Зияткерлік мектептері" ДББҰ 145-бет, 2012
2. Хуторской а. в. қазіргі сабақ дегеніміз не. <http://www.eidos.ru/journal/2012/0529-10.htm>